

رئیس - تصویب شد آقای معتمد السلطنه اجازه

معتمد السلطنه - چندی است از وزارت مالیه دو فقره لایحه مهم رسیده يك فقره آن لایحه میزبانی عمومی است که در چند ماه قبل شوراول آن شده و شور دویمش باقی است و از قرار معلوم رئیس مالیه هم نظریات خودش را در آن اظهار داشته و يك فقره دیگر لایحه راجع بخرانه داری است و مطابق اطلاعاتی که دارم نظر رئیس مالیه این است که این دو فقره زودتر از مجلس بگذرد برای اینکه میخواهد از اول حمل شروع بعملیات کند این است که از مقام محترم ریاست استدعا میکنم که بکمیسورین مربوط تذکر داده شود که راپورت این دو فقره را زودتر به مجلس تقدیم نمایند.

رئیس - تذکر داده میشود - آقای دولت آبادی

(اجازه)

حاج میرزا علی محمد دولت آبادی - لایحه میزبانی از کمیسورین گذشته والان در نزد آقای مخبر است و تقدیم خواهد کرد در خارج هم آقای معتمد السلطنه از بنده پرسیدند بابشان هم عرض کردم چون نظر ما این بود که نظریات دکتر میلسیوم در این موضوع خواسته شود لذا ایشان را خواستیم و نظر خودشان را نوشتند که طبع و توزیع هم شده و يك نظریات دیگری هم فرمودند که در ضمن شور ثانی به عرض مجلس خواهد رسید و راجع بلایحه تشکیل خزانهداری آن هم در جلسه گذشته در کمیسورین ختم شد ولی چون دوسه ماده آن مابه الاختلاف بوده اند از طرف کمیسورین دکتر میلسیو خواسته شده که برای امروز بیایند و توضیحات خود را بدهند.

بعد از آنکه توضیحات خودشان را دادند دیگر معطلی ندارد و طبع خواهد شد و کمیسورین در انجام وظیفه قصوری نکرده است.

رئیس - آقای محمد ولی میرزا

(اجازه)

محمد ولی میرزا - بنده همان عرایضی را داشتم که ایشان فرمودند.

رئیس - آقای حاج شیخ اسدالله

(اجازه)

حاج شیخ اسدالله - بنده عقیده دارم که مجلس در این آخر دوره یک قدری بیشتر کار کند باین معنی که قدری عملی شود از وقتی که جلسات مجلس از عصر میل به صبح شده يك حالت وقفه پیدا کرده و کار درست از مجلس نیکیگذرد امروز یک ساعت در مجلس مذاکره شد و بالاخره وقت مجلس بانطقهای مفصل بدون خجالت بنده و نقطهای مفصل با خجالت آقای اقبال السلطان گذشت و بنده عقیده ام این است که جلسات مجلس صبح و عصر شود.

صبحها منحصر باشد بقانون انتخابات و عصرها قانون میزبانی و قوانین دیگر مطرح شود.

(بطور مهمه - پس کمیسورینها در چه ساعتی تشکیل شود)

حاج شیخ اسدالله - من بکمیسورین ها اینقدر اهمیت نمیدهم زیرا قوانینی که از کمیسورین می گذرد و در مجلس تصویب نشده باشد در دوره بعد هم بی فایده خواهد ماند خوب است ما هم مثل مستخدمین دولت اداری بشویم و صبح و عصر بیائیم لهذا بنده پیشنهاد میکنم که صبح و عصر جلسه شود دیگر بسته بنظر آقایان است.

(در این موقع عده از نمایندگان از مجلس خارج شدند)

حاج شیخ اسدالله - مخالفین البته تشریف خواهند برد ولی بنده حاضریم که هم صبح و هم عصر حاضر شوم **رئیس** - پیشنهاد میکنید که هفته ای ده جلسه داشته باشید؟

حاج شیخ اسدالله - عرض میکنم جلسات طبع همینطور باقی باشد و هفته سه جلسه هم بعد از ظهرها تشکیل شود **رئیس** - عده برای رأی گرفتن کافی نیست.

(مجلس نیم ساعت بعد از ظهر ختم شد.)

رئیس مجلس مؤتمن الملك

جلسه

دویست و بیست و چهارم

صورت مشروح مجلس

یوم یکشنبه بیست و دوم

دلو ۱۳۰۱ مطابق ۲۴

جماعی الثانی ۱۳۴۱

مجلس تقریباً دو ساعت قبل از ظهر

بریاست آقای مؤتمن الملك تشکیل

گردید.

(صورت مجلس یوم شنبه ۲۱ دلو را آقای

امیر ناصر قرائت نمودند)

رئیس - آقای اقبال السلطان

(اجازه)

اقبال السلطان - آقای داور را

غائب بدون اجازه نوشته اند و مطابق اطلاعی

که اغلب آقایان نمایندگان دارند ایشان مدتی

است مریض سخت هستند.

آقا سید یعقوب - در صورت مجلس

آقای آصف الممالک را غائب بدون اجازه

نوشته اند و بطوریکه بنده در خاطر دارم

اجازه نامه ایشان به کمیسورین آمد و تصویب

هم شد ولی راجع به آقای داور که آقای

اقبال السلطان فرمودند کمیسورین اطلاعی

نداشت امروز کاغذی نوشته و اجازه خواسته

بودند که مجلس مقدس ده روز به ایشان

مرخصی بدهد و اینکه مخبر اطلاع نداده است

برای این بود که ایرتش حاضر نبود

رئیس - قانون انتخابات مطرح است

آقای اقبال السلطان دپروز نقطشان را به

اختتام نرساند.

(خطاب به اقبال السلطان به فرمائید)

اقبال السلطان - خلاصه عرایض

دیروز بنده این بود که وضع هر قانونی دلیل هم لازم دارد اگر يك قانونی وضع شود دلیل آن هم اش نباشد آن يك قانون استبدادی خواهد بود این قانون انتخاباتیکه به مجلس تقدیم شده است يك موادی دارد که بنده هرچه فکر میکنم دلیل وضع این مواد را نمیدانم و نمی فهمم

(یکی از نمایندگان - صحیح است)

اقبال السلطان - البته صحیح است و آقایانیکه ملتفت می شوند تصدیق خواهد فرمود در قانون انتخابات سابق که یکمده را از حق و کالت محروم کرده است دلیلش هم همراهش است و محتاج بتذکار نیست همین قدر نوشته شده است (مأمورین نظامی بری و بحری حق و کالت ندارند) و همه کس می دانند بواسطه نفوذی است که دارند و بواسطه اعمال نفوذ ممکن است خودشان را وکیل کنند همین طور سایرین ولی در این قانون يك اشخاص دیگری را هم اضافه کرده است از قبیل وزراء و معاونین آنها البته آقایان موافقین دلیلیکه اقامه میکنند این است که آنها هم متنفذ هستند اما رؤسای ادارات را هم محروم کرده اند؟ باز در جواب خواهند گفت که آنها هم اعمال نفوذ میکنند آخرباید فهمید که يك نفر رئیس اداره پست یا يك نفر رئیس اداره تلگراف چه اعمال نفوذی میتواند در انتخابات بکند همینطور رئیس معارف یا رئیس مالیه عرض کردم تمام نظریات آقایان در محروم کردن این اشخاص از حق انتخابات و یکانه فلسفه که اقامه می کنند این است که میگویند آنها اعمال نفوذ میکنند فلسفه اش این است و اشخاصی را که می توانند اعمال نفوذ کنند باید از حق و کالت محروم کرد؟ خیلی ها را باید محروم کرد و منحصر بمأمورین دولتی نیست الان بنده منصفانه از آقایان سؤال میکنم که قضاوت بفرمایند آیا قوام الملك در فارس بیشتر نفوذ دارد یا يك نفر رئیس پست خانه؟

یکی از نمایندگان - هردوشان

اقبال السلطان - آیا طایفه حاج

سهم الملك عراقی در عراق بیشتر نفوذ دارند

یا يك نفر رئیس تلگرافخانه؟

یکی از نمایندگان - هردوشان

اقبال السلطان - آیا اسعد الدوله و امیر

افشار در زنجان بیشتر نفوذ دارند یا یکنفر

رئیس فوائد عامه

یکی از نمایندگان - هردو

حاج - میرزا مرتضی - رئیس گمرک

سفر

(خنده بینه نمایندگان)

اقبال السلطان - اجازه بفرمائید اگر

چنانچه شما میخواهید کلبه اشخاصی را که

دارای نفوذ هستند از حق و کالت محروم

کنید آن امریست علیحده. باید در يك ماده بعبارت جامعی نوشت اشخاصیکه دارای نفوذ هستند از حق و کالت محرومند آن وقت نمایندگان دوره پنجم و ششم می نشینند و قضاوت میکنند و می بینند آن شخص که وکیل شده دارای نفوذ بوده است یا نه و الا شما اشخاصی را بخیال اینکه شاید اعمال نفوذ بکنند محروم میکنید؟ اینطور که نمی شود قانون نوشت و دلیلی هم ندارد این يك قانون استبدادی میشود قانونی که در مجلس مطرح میشود باید دلیلش هم همراهش باشد والا با این ترتیب که پیشنهاد شده جلوی اعمال نفوذ را نمیشود گرفت و تصور میکنم اگر همان آقایانیکه عرض کردم در مجلسهای خودشان دارای نفوذ هستند آنها را هم محروم کنیم از وکالت باز هم اعمال نفوذ میکنند منتها در حق دیگران اعمال نفوذ میکنند و زید و عمرو را بوکالت میرسانند پس با این ترتیب جلوی اعمال نفوذ گرفته نمی شود باید مردم را بیدار و بوظیفه خود آشنا کرد و نگذاشت دیگران در حق آنها اعمال نفوذی بکنند والا فلان زید را محروم کردن بخیال اینکه اعمال نفوذ میکند کافی نیست و وقتیکه محرومش کردید نفوذش را در حق برادرش اعمال میکند یا در حق برادر زاده و پسر عموش پس اینکه شما يك اشخاصی را از وکالت که حق بزرگی است محروم بکنید برای اینکه بدبخت رئیس پست شده یا رئیس تلگراف خانه یا رئیس گمرک یا رئیس مالیه است ابدأ صحیح نیست و محرومیت از وکالت در سایر ممالک يك مجازات بزرگ است و کسیکه تقصیر بزرگی بکند این مجازات بزرگ در حق او اعمال میشود آنهم نه مادام العمر بلکه برای يك یا دودوره و شما دارید تمام مردم را بدون نتیجه محروم میکنید

پس با عرایضیکه کرده این ماده ۴ جلوی نفوذ متنفذین را نمیکرد و باید يك فکر دیگری بکنید که در موقع انتخابات اعمال نفوذ نشود مثلاً در ماده دیگر که راجع بشرايط انتخاب شوندگان است می نویسد اولاً تبعه ایران باشد بسیار خوب ثانیاً می نویسد خط و زبان فارسی باندازه کفایت داشته باشد

کمیسورین محترم تجدید نظر در قانون انتخابات باین مطلب که هیچ وقتی نفرموده اند که آیا تشخیص این کفایت را کی خواهد داد؟ و اندازه کفایت چقدر است در اینجا هم ابدأ مصرح نیست و بهمان اجمالی که قانون سابق بوده باقی است و حال آنکه بنده عقیده ام این است که این اندازه سواد برای وکیل کافی نیست در قانون انجمن های بلای و ولایات مینویسد منتخبین باید سواد فارسی کامل داشته باشند ولی درباره نمایندگان مجلس شورای ملی می نویسد خط و سواد فارسی باندازه کفایت داشته باشد یعنی فقط بتواند اسم خودش را بنویسد (حسن)

رئیس - پس ساده پنج قرائت می شود.

(شرح ذیل قرائت شد)
ماده پنجم-انتخاب نمایندگان با کثرت نسبی است لیکن باید نماینده کمتر از ربع مجموع عده رای دهندگان رای نداشته باشد .

رئیس - آقای اقبال السلطان (اجازه)

اقبال السلطان - بنده درشور کلی عرض کردم باز هم عرض میکنم اینکه در این ماده نوشته شده نماینده نباید کمتر از ربع مجموع رای دهندگان رای داشته باشد تصور میکنم نسبت به بعضی هایک ظلم فاحشی خواهد شد به جهت اینکه در بسیاری از موارد دیده و می بینیم کسانی که دارای نفوذ هستند یکوقت بیست هزار رای برای خودشان درست میکنند و آن بدبخت بیچاره که چهار هزار رای حقیقی دارد مطابق این ماده باید از حق و کالت محروم شود و این یک کار غلطی است و نسبت به نمایندگان حقیقی ظلم می شود چون آقایان تصدیق دارند که آراء حقیقی بیش از چهار پنج هزار نخواهد بود .

آقای شیخ الرئیس - بنده تصمیم گرفته بودم که هیچ نگویم به جهت اینکه امیدوار نیستم بعضی از مخالفین این قانون به هیچ دلیل و فلسفه متقاعد شوند لیکن اجمالاً به عرض آقایان میرسانم که مقصود از این قانون همانطور که آقای کازرونی فرمودند علاقه مندی مردم نسبت به وکلای خودشان و مقصود پشتیبانی

ملت است برای وکلای خودشان تا در موقعی که قانونگذاری میکنند ملت آن قانون را بایک حسن نظری استقبال کنند و بپذیرند و در اجرای قوانین محتاج با اعمال نفوذ نباشند بلکه مردم باطلیمه بپذیرند و هم چنین اگر علاقه مندی مردم کمتر باشد البته شدت نفوذ در حوزه های انتخابیه زیاد خواهد شد بملاوه بنده که این دوره را خاطر نمیست آن کسی که رای کمتر داشت چند رای بود ولی در آراء سابقه بادم نباید مخصوصاً دوره دوم یکی از وکلای ملایر بود که هشت رای داشت و یکی از وکلای تربت که ۳۲ رای و وکیل دیگر ۳۸ رای داشت بالاخره پانزده نفر از وکلای آن دوره را دیدم که هیچ کدام به صد رای نرسیده بودند و عقیده بنده این است کسی که دارای صد یا صد و پنجاه رای باشد نمیتواند با جرئت واستقامت از طرف ۳۰

کرور ملت حرف بزند و این قبیل نمایندگان که به صحت سلب شبه تراس ولی یا قانسون انتخابات سابقه این مطلب منافاتی ندارد و ما حالا میخواهیم این قانون را تغییر بدهیم و اگر يك وقتی هم بخواهیم قانون اساسی را تغییر بدهیم کما اینکه آرزو مند در تغییر خیلی از مواد آن هستیم البته باید حرف

بزنیم و اگر حرف نزنیم که نمیشود و لازم است ادله خودمان را بگوئیم . در ادوار سابق که بعضی انتخابات اینطور بوده ولی در این دوره هیچ خاطر نمیست و تاریخ گفتن هم که گناهی ندارد علی ای حال اینکه آقای اقبال السلطان فرض فرمودند که یکی شش هزار رای داشته باشد و یکی ۲۴ هزار رای داشته باشد مقدم است بر کسی که رای داشته باشد و اما اینکه شش هزار رای داشته باشد و اما اینکه فرمودند آراء حقیقی بیش از چهار هزار پانچ هزار رای نمیشود و البته در ممالک متدنه آنجاها که یک صد هزار نفر يك نفر وکیل میدهد شاید اشخاصی پیدا بشوند که (۲۵) یا (۳۰) یا (۴۰) هزار رای داشته باشند و در مملکت ما آن کسی که بتواند این مرتبه آراء ملت را بخود جلب کند خیلی خوش وقت است که این ماده را بگذراند و کما میکنم آن کسانی که در دوره چهارم اشتراك در رای کردند نسبت به دوره سوم تقریباً پنج شش برابر باشند و نسبت به دوره دوم ده برابر و نسبت به دوره اول خیلی خیلی بیشتر لهذا هر چه ما روبه این فلسفه برویم و آراء موکلین خودمان را بیشتر بطرف خودمان جلب کنیم البته بهتر است و بملاوه باید برای رسیدن باین مقام زحمت کشید و معلومات بخرج داده کاندید شد داوطلب شد . چیز نوشت . با مردم طرف شد . روزنامه نوشت و در ولایات با مردم معاشرت کرد و الا کار آسانی نیست . بملاوه در مملکت ما هر حوزه که صد هزار نفر دارد حد اکثر آن از ده هزار و هشت هزار رای بیشتر نیست و منتها در هزار نفر اگر دو بیست نفر یا کمتر رای داشته باشد و از این نقطه نظر هم تصور میکنم قدری رفع اشکال شاهزاده بشود و گذشته از این در اغلب از قوانین دنیا هم این سابقه هست حالا اگر بعضی از آقایان عقیده شان طور دیگر است چه عرض کنم .

رئیس - آقای ملك الشعراء

(اجازه)

ملك الشعراء - بنده موافقم

رئیس - آقای دست غیب

(اجازه)

حاج سید محمد باقر دست غیب -

بنده میخواهم جواب فرمایشات آقای شیخ الرئیس را عرض کنم اینکه می فرمایند که وکیل هر چه بیشتر رای داشته باشد بهتر است و معلوم میشود که بیشتر جلب توجه مردم را کرده و مردم بیشتر به او علاقه مند هستند این مطلب در جای خود صحیح است ولی حالا بیاییم و يك قدری از رای ساده گفتگو کنیم و به بینیم آیا در ایران هم همین طور است یا خیر؟

در ایران که ما اینطور فهمیدیم هر کس بیشتر رای داشته باشد دلیل بر این

است که يك ساختگی ها کرده است و البته همه آقایان بوده اند و جریان انتخابات را چه در مرکز و چه در ولایات خودشان دیده اند بخوبی معلوم است که هر ایالت و هر ولایتی زمینه اشخاصی که تعرفه می گیرند و با کمال سادگی و بی آلاچی رای میدهند چقدر است مثلاً اگر از يك نفر اهل فارس سؤال بشکنند که زمینه انتخابات فارس یا شیراز که مرکز حوزه انتخابیه است و باید پنج نفر وکیل بدهد زمینه آراء ساده تاجه اندازه است بخوبی میدانند که از بیست و پنج هزار تجاوز نمی کنند ولی وقتی که رسید به پنجاه هزار و هشت هزار آن آقایانی که خارج از فارس هستند ملتفت نخواهند شد ولی ما فارسها خودمان ملتفت میشویم . راست است که تمام مردم و افراد ایرانی میل دارند به مشروطه و آزادی ولی وقتی بخواهیم حساب کنیم و به بینیم عده آرائی که در کمال سادگی در شیراز باید بدهند چقدر است مسلماً پنجاه هزار رای ساده بیرون نمی آید راست است و بنده تصدیق میکنم که هر چه عده آراء بیشتر باشد بهتر است ولی در ایران اگر ما بخواهیم ساده گوئی بکنیم می بینیم برخلاف این است . ولی بنده فلسفه این ربع را که کمسیون محترم منظور داشته اند نفهمیدم برای چیست ؟ حتی بدرجه قابل به این مطلب شده اند که می فرمایند اگر عده آراء به ربع رسید باید تجدید انتخابات بشود و بنده حقیقتاً فلسفه اش را نفهمیدم که يك ضرری بدولت میزند برای چیست ؟

شاید نظر آقایان کمسیون این بوده است که تصور کرده اند هر چه رای بیشتر باشد بهتر است و معض این ربع را در نظر گرفته اند ولی خوست يك قدری داخل در عملیات انتخاباتی بشویم که هم آقایان دیده اند و هم ما دیده ایم - اعلان انتخابات می دهند و انجمن نظار هم می نشینند و شروع میکنند به انتخابات ولی وقتی داخل در عمل بشویم می بینیم فلان مالک از ده و قصبه خودش دوهزار نفر سه هزار نفر را میریزد در شهر و يك صورتی هم بدستشان می دهد و می گوید بروید بنویسید پس اگر داخل در عمل امروزه بشویم البته آقایان تصدیق خواهند فرمود که فلان رعیت بدبخت با فلان دلیل زن بیچاره هنوز معارفش به اندازه نرسیده که خودش بروی و جستجو و تفحص کند و يك وکیل با علم و دانش پیدا کند و به او رای بدهد هنوز این معرفت در ایران پیدا نشده است و همان ترتیبی که عرض کردم فلان مالک یا فلان متنفذ هزار نفر دو هزار نفر می ریزد در شهر و میگوید برو در انجمن نظار و يك صورتی هم بدستش میدهد که اینها را بنویس آنوقت می بینیم که عده رای دهندگان در باره بنده مثلاً پنجاه هزار نفر است پس این ترتیب ترتیب خوبی نیست و وقتی حساب کنیم می بینیم عده رای

شیخ الرئیس - بمقدمه ما اینطور نیست .

دست غیب - مگر بنده گفتم بعقیده جناب عالی اینطور است و از جانب شما وکیل نبودم .

رئیس - چند دقیقه تنفس داده می شود .

(در این وقت جلسه برای تنفس تعطیل و پس از نیم ساعت مجدداً تشکیل گردید)

رئیس - بودجه وزارت داخله مطرح است .

آقای حائری زاده در کلیات مخالفید ؟

حائری زاده - عجالتاً مرضی ندارم .

رئیس - آقای زنجانی

(اجازه)

آقا شیخ ابراهیم زنجانی - سابقاً بنده در همین مجلس در باب بودجه وزارت داخله خصوصاً احکام اظهاراتی کردم منجمه اینکه بودجه حکام هم بایستی مثل سایر ادارات بشود و خود حکام هم مثل سایر رؤساء ادارات باشند و اگر غیر از این باشد ترتیبات مشروطیت در ایران انجام نخواهد گرفت ولی حالا میخواهم بطور اساسی عریضی کرده باشم . سال نزدیک به اتمام است و بگماه دیگر بیشتر از آن باقی نمانده و بعقیده بنده فعلاً مذاکره در این بودجه که یازده ماه در آن عمل کرده اند هیچ فایده ندارد . چه

تصویب کنیم چه رد کنیم زیرا مستخدمین این وزارتخانه البته تابعال حقوق خود را مطابق این بودجه گرفته اند و اگر ما رای

ندادیم یا کسر کردیم معلوم نیست چطور صد نفر یاد بیست نفر است این عده آراء يك رای ساده است ولی مابقی آراء چطور تهیه شده است آنرا مالکین و متنفذین بواسطه نفوذی که داشته اند و تعلیمی که داده اند برای خود تهیه نموده اند پس اگر بخواهیم درست راه عبیر را بفهمیم می بینیم حقیقتاً عده آراء ساده و حقیقی که مال خودش است که حقیقتاً بدون دسیسه رای داده است همان صد یاد بیست نفر است . و اما این تجدید انتخاباتی را که آقایان کمسیون در نظر گرفته اند این هم عملی نیست و اگر چنانچه عده آراء به ربع نرسید تجدید نمایانند مجدداً همان اعمال نفوذی که اول شده بود بدهم می شود بلکه زیاده تر هم میشود

پس بعقیده بنده همان ماده قانون سابق بهتر بود و این ماده يك خرج فوق العاده برای دولت تولید میکند و نمیگویم نماینده حقیقی هم در مجلس نمی آید ولی البته کمتر خواهد بود زیرا بعقیده بنده در ایران امروزه اگر عده آراء از شش هزار و هفت هزار تجاوز کنند تا برسد به پنجاه هزار و هشت هزار آن آراء ساده نخواهد بود و آراء ساده همان آراء شهری است

مغیر بنده بایستانی که آقای زنجانی فرمودند علی الاصول مخالف نیستم و مخالفت نظری هم بین اظهارات ایشان و نظریه کمسیون نمی بینم زیرا همانطور که فرمودند آخر سال است و از سال چیزی باقی نمانده است و بواسطه تأخیراتی که پیش آمده متأسفانه ما امروز این بودجه را مطرح میکنیم و البته آقایان فراموش نفرموده اند که بودجه وزارت عدلیه را هم برای همین سه ماه آخر سال گذرانندیم .

وزارت داخله هم البته تا بحال يك عملیاتی کرده و این قسمت آخرین هم که باقیمانده چندان تفاوتی با عده ماه قبل ندارد البته آقایان بخاطر دارند در موقعی که بودجه های اعتباری تصویب شود آقایان وزراء مأموریت پیدا کردند صورت جز بودجه خودشان را که میخواهند مطابق آن عمل نمایند بمجلس تقدیم کنند برای وزارت داخله دو میلیون و سیصد و پنجاه هزار تومان اعتبار تصویب کردیم و بتمام وزارت خاها و ادارات در آن موقع اولاً اجازه داده شد که در حدود این اعتبار مخارج بکنند و ثانیاً آنها را مکلف کردند صورت جزو این بودجه برای تصویب بمجلس بیاورند در این ده ماه اول سال وزارت داخله مطابق صورت جزوی که بمجلس آورده و کمسیون هم تصدیق و طبع کرده عمل نموده است یعنی مطابق آن صورت جزوی که در کمسیون بودجه طبع شده میزان و مبلغ يك میلیون و هشتصد و بیست و سه هزار یکصد و سی و چهار تومان عمل کرده است و مطابق این بودجه که ما میخواهیم فعلاً تصویب کنیم میزان بودجه دو ماه آخر سال سیصد و هفتاد و چهار هزار و هفتصد و هفتاد و دو تومان و کسری میشود که آنهم مطابق صورت جزو تصویبی که کمسیون خرج خواهد شد بنا بر این پس از انتضای سال جمع کل بودجه وزارت داخله دو میلیون و یکصد و نود و هفت هزار و نهصد و هفت تومان خواهد شد این مبلغ کل را وقتی از آن اعتبار مصوبه چهارده واری کسر کنیم یکصد و پنجاه و دوهزار و یکصد و دو تومان باقی می ماند یعنی این مقدار کمتر خرج شده است پس در حقیقت باید آقایان ضروری باشد که برای این يك ماه تصویب کنیم نه برای یازده ماه و بالاخره چنانچه عرض کردم مذاکره در رد و قبول بی نتیجه و بلاثر خواهد بود و اگر آقایان هم تأمل بفرمایند خواهند دید که چاره غیر از این نیست مثلاً خود بنده در خصوص حکام و ادارات مرکزی وزارت داخله اعتراضات زیادی دارم ولی اگر بخواهیم بودجه شان را رد کنیم نتیجه نخواهد داشت زیرا فلان عضو تابعال ما می توانم حقوق گرفته حالا اگر بگوئیم ۲۵ تومان بگیرد اولاً زیر بار نمیرود و ثانیاً چه فایده برای ما خواهد داشت پس همانطور که عرض کردم غیر از این ترتیب پیشرفت نخواهد کرد (حالا دیگر آقایان مختارند)

مغیر بنده بایستانی که آقای زنجانی فرمودند علی الاصول مخالف نیستم و مخالفت نظری هم بین اظهارات ایشان و نظریه کمسیون نمی بینم زیرا همانطور که فرمودند آخر سال است و از سال چیزی باقی نمانده است و بواسطه تأخیراتی که پیش آمده متأسفانه ما امروز این بودجه را مطرح میکنیم و البته آقایان فراموش نفرموده اند که بودجه وزارت عدلیه را هم برای همین سه ماه آخر سال گذرانندیم .

بنده مثل بودجه عدلیه تصویب بفرمایند که هم تصویب بر روی يك اساسی شده باشد و هم يك زمینه برای سال بعد بدست بیاید با هر ترتیبی که آقایان میل دارند بنده موافقت میکنم

معاون وزارت داخله - راجع بقسمت امنیه که مذاکره شد در آن بودجه سه ملیونی که در عده اول بمجلس پیشنهاد کردیم هفتصد و بیست هزار تومان برای امنیه پیش بینی کرده بودیم بعد که بودجه وزارت داخله از آن حدود کسر شد و دو میلیون و سیصد و پنجاه هزار تومان اعتبار تصویب شد البته در این مبلغ ۷۲۰ هزار تومان امنیه هم میبایستی بهمان نسبت کسر شود بعد در موقعیکه وزارت جنگ تشکیلات امنیه را بعهده گرفت ما هم مبلغ چهارصد هزار تومان از بودجه وزارت داخله را بآنها حواله دادیم و پس از آن صورت جزء را بکمسیون فرستادیم که آقای مخبر جمع ده ماه اول سال را که تا بحال مطابق آن عمل شده است قرائت فرمودند و جمع دوماه آخر سال را هم مطابق صورت رزیکه کمسیون تصویب کرده ماخذ کردیم که روی هم رفته قدری از میزان بودجه اعتباری وزارت داخله زیاد تر است معذک و قتیکه جمع هر دو قلم را حساب کنیم صد و پنجاه و دوهزار تومان و کسری از میزان اعتباری که مجلس تصویب کرده فاضل می آوریم و این هم بسته بنظر مجلس است می خواهند تصویب کنند یا منتهی داده شود یا ضبط خزانه باشد در هر حال با بودجه امنیه ما ۱۵۲ هزار تومان و کسری از دو میلیون و سیصد و پنجاه هزار تومان صرفه جوئی کرده ایم اما بعقیده بنده دخول در صورت جزء و لو برای دوماه آخر سال هم باشد اشکال دارد زیرا الان اواسط ماه یازدهم سال است و تا صورت جزء تمام شود اواسط ماه دوازدهم میشود و آنوقت اگر هم تغییراتی داده شود عملی نخواهد بود مثلاً نمی شود حقوق اجزائی را که آورده اند تا آخر سال نداد بعقیده بنده این است که بودجه این دوماه را هم اعتباری تصویب بفرمایند تا این اشکال عملی پیش نیاید . بملاوه موضوع دیگری که در قسمت بودجه ما تصویبش فوریت و ضرورت دارد و بنده بیشتر از آن نقطه نظر استعدا میکنم بودجه وزارت داخله زود تر تصویب شود یکی مسئله علق نظامیه طهران است و یکی دیگر هم بودجه گارد شهری است که در کابینه آقای مشیرالدوله مسئله گارد شهری پیشنهاد شد و کمسیون هم تصدیق کرد و چون تأسیس گارد شهری برای قراولی سفارت خاها و محافظت ادارات و اجرائیات عدلیه و غیره ضرورت داشت و یقین داشتند مجلس هم موافقت می کند از این جهت هیئت دولت وقت اجازه دادند و نظمی هم افراد را گرفته است و مشغول خدمت هستند ولی حقوق و ملبوس آن

دادند مثل بودجه عدلیه تصویب بفرمایند که هم تصویب بر روی يك اساسی شده باشد و هم يك زمینه برای سال بعد بدست بیاید با هر ترتیبی که آقایان میل دارند بنده موافقت میکنم

رئیس - آقای شیخ الاسلام اصفهانی (اجازه)
شیخ الاسلام اصفهانی - اگر چه بنده در یک جمعیتی هستم که برای اعتماد بر رئیس الوزرا فعلی داده ایم و باین جهت باید در مجلس پشتیبان دولت باشیم و در خصوص اوایح مهمه دولت بخصوص اوایح راجع به بودجه در مجلس موافقت کنیم و اگر اختلاف نظری هم داریم خودمان بگوئیم و بشویم تا متقاعد کنیم یا متقاعد شویم ولی چون میدانم که روح رئیس الوزرای فعلی از این بودجه اطلاع ندارد و بنده هم در مرتبه است بعرض مجلس میرسانم که اوایح مهمه بخصوص بودجه باید مدافعی از طرف دولت حاضر داشته باشد و بعرض بنده توجه نشده این است که فعلاً نظریات خود را در این بودجه بعرض مجلس میرسانم قبل از اینکه در اطراف بودجه دیوار بکشند يك صورت جزوی از تمام بودجه های مملکتی از طرف دولت تقدیم مجلس شود ولی آن صورت جزو طبع و توزیع نشده و فقط خلاصه آن را طبع و توزیع نبودند از قرائیکه بنده زبانی رفاقتشیده بودم و امروز هم آقای منصور الملک در اینجا اقرار فرمودند ۷۲۰ هزار تومان از بودجه پیشنهادی وزارت داخله قبل از تصویب اعتبارات متعلق بامنیه بوده است در آن موقع وزارت داخله يك صورت جزئی که داده بود جمع آن دو میلیون و نهصد و هشتاد هزار تومان و کسری یعنی تقریباً سه میلیون بود در موقع چهار دیوار گذاردن و تصویب اعتبارات مجلس ششصد هزار تومان از این مبلغ کسر کرده و دو میلیون و بیست و پنجاه

این بوده که آورده اند چهارصد هزار باسم امنیه نوشته اند و باقرار خود آقای کفیل وزارت داخله سیصد و بیست هزار تومان از بودجه امنیه کسر کرده اند آن وقت می فرمایند صد و پنجاه و دوهزار تومان کمتر از اعتبار خرج کرده ایم بنابر این بایستی يك مبلغ هنگفتی از بودجه امنیه جزو تشکیلات وزارت داخله شده باشد در صورتیکه معلوم نیست آن تشکیلات کجا هست و بر فرض اینکه شصدهزار تومان کمیسیون بودجه از بودجه پیشنهادی وزارت داخله در موقع دیوار گذاری کسر کرده باشد هفتصد و بیست هزار تومان امنیه که نصف آن نمی رسد شصت و بیست هزار تومان بابت شصدهزار تومان از يك امنیه فقط کسر کرده اند و این کار صحیح نیست و باید فهمید که این مبلغ صد و هشتاد هزار تومان جزو کدام تشکیلات وزارت داخله شده است این يك فقره عرض بنده است.

فقره دیگر اینکه در اینجا نوشته است مبلغ اضافات ششماه اول سال که از جمع بودجه وزارت داخله برگشت می نماید شصت و دو هزار و نهصد و هفتاد و شش تومان است و از این و ما می فهمیم که شصت و دو هزار و نهصد و هفتاد و شش تومان برای تشکیلات نظمی های جدید در ششماه آخر سال منظور شده که الان پنج ماه آن گذشته است و بنده کاملاً اطلاع دارم که يك مبلغ مهم از این پول متعلق به نظمی اصفهان است و بنده مکرراً آقای منصور الملک عرض کردم امور نظمی اصفهان مختل است گفتند چه بکنم هنوز بودجه آن از تصویب مجلس نگذشته حالا بایشان عرض میکنم شما آن قسمت از این بودجه را که راجع بنظمی اصفهان است که نداده اید و در این جا هم نوشته شده شش ماهه اول سال حذف شده است در این صورت سؤال میکنم چرا خود ایشان یا آقای مخبر بمجلس اطلاع ندادند که پنجاه هزار تومان از این مبلغ متعلق بنظمی اصفهان است باید کسر شود زیرا بنده اطلاع کامل دارم که این قسمت تشکیلات داده نشده است مطلب دیگر اینکه در آن جلسه که صحبت بودجه وزارت داخله بود بنده عرض کردم در خصوص بنادر خلیج فارس وحی يك قسمت از دریای عمان بنده هر چه تجسس کردم غیر از اسم بندر بوشهر و بندر عباس و بندر لنگه و میناب دیگر هیچ ندیده ام اسم سایر جزایر و بنادر ایران را ذکر کرده باشند در صورتیکه بیست و دو فقره از جزایر و بنادر خلیج فارس است.

که بنده اسامی آنها را هم می دانم و در این بودجه وزارت داخله ابدال اسمی از آنها نیست. حالا اسم آنها را برای آقای منصور الملک میخوانم:

بحرین - گواتر (یا گواد) - چاه بهار - جاسک - قشم - هنگام - هنسه - قیس - شیخ شیب - نای بند کوه - سلام مبارک - بابا سید - نهمار - خارک - شرماب - نرمک - هرمز - لارک - بوستانه - بستاز - صمیر.

این بیست و دو فقره از بنادر و جزائر سمت جنوبی ایران است و میخواستم از آقای منصور الملک سؤال کنم که چرا این ها فراموش کردند اندا که این نقاط کیست؟ ریاست نظمی این نقاط با کیست؟ بودجه این جاها را کی میدهد؟ چرا اسامی آن ها در بودجه وزارت داخله نوشته نشده باینکه بعضی آنها قصبات و بعضی دهات معتبرند و حاکم و نایب الحکومه دارند چرا این بیست و دو فقره جزائر و بنادر ایران از بودجه وزارت داخله حذف شده است اگر بودجه جدا گانه دارند بنده نسبت به سهم خود استدعا میکنم آن را بمجلس بیاورند که ما بفهمیم حکام آن نقاط کیها هستند ؟ و اسامی آنها را بدانیم.

همانطور که تشکیلات سایر نقاط معین شده تشکیلات وزارت داخله را در این نقاط هم بدانیم و اگر آنها را فراموش کرده اند و بودجه برای آنها تعیین نکرده اند.

(چون و کبیل نمی تواند اضافه به بودجه ویشنهادی دولت پیشنهاد بکند) بنده میگویم فعلاً که تشکیلات جدیدی لازم نداریم از این شصت و دو هزار تومان و کسری حاکم و رئیس نظمی و نایب - الحکومه برای این جزایر و بنادر فراموش شده معین بفرمایند از چاه بهار تا بوشهر هزار و چهار میل راه است فقط در این بودجه يك نایب الحکومه از برای بوشهر معین کرده اند.

نصرت الدوله - چاه بهار جزایالت کرمان است.

شیخ الاسلام - بنده هم نکات نظامی را بلد هستم که بیست خندزدن یا عینک را بالا و پائین گذاشتن يك حرفهای منطقی را از بین ببرند.

عرض خواهد شد وقت در افلام جزء هم ضرورتی ندارد زیرا بودجه در حدود اعتبار بان عمل شده است و بقول خودتان تقریباً ۱۱ ماه از سال گذشته این چه اتلاف وقتی است که وارد میکنیم اما اینکه فرمودند ۳۲۰ هزار تومان که از بودجه امنیه کسر شده در اینجا قلمداد نشده است عرض میکنم در بودجه سه میلیونی که بمجلس آورده ایم و در کمیسیون بودجه مطرح شد به نسبت سه میلیون و سیصد و بیست هزار تومان برای امنیه پیش بینی کرده بودیم بعد که سه میلیون تقلیل پیدا کرد و دو میلیون و سیصد و پنجاه هزار تومان شد از هفتصد و بیست هزار تومان امنیه هم همان نسبت کسر شده و تقریباً ۵۵۰ هزار تومان سهم امنیه میشود بنده ۵۵۰ هزار تومان بودجه امنیه را بعرض تمالی ارائه میدهم ۴ هزار تومان آن را بوزارت جنگ پرداخته اند و ۱۵۰ هزار تومان آن هم به موجب صورت در این بودجه به مصرف رسیده است و در این باب هم هیچ اشکالی نیست.

و اما راجع جزایر و بنادر یک میفرمایند البته نظریه آقای شیخ الاسلام قابل تقدیس است و باید رعایت شود ولی تصدیق میفرمایند که در ظرف یکسال ممکن نیست تمام نواقص تکمیل شود و خیلی از نقاط جزء دیگر در سرحد مملکت هستند که بر اینها مقدمند ولی اینکه میفرمایند اسم این جزایر و بنادر در این بودجه نوشته نشده عرض میکنم بودجه که شرح جغرافیائی نمیدهند ممکنست در بودجه يك بندری ذکر بشود و چندین جزیره هم جزء آن باشد البته نایب الحکومه آن بندر را هم مواظبت آن جزایر هم هست و بنا بر این لازم نیست اسم تمام بنادر را بنویسیم و علاوه چون نظریات مائماً بر تقلیل بودجه بوده است نتوانستیم تشکیلاتی اضافه کنیم ولی از سال آینده آن نظر جناب عالی تأمین خواهد شد و وزارت داخله در نظر دارد که در يك عده از بنادر و نقاط سرحدی يك تشکیلات جدیدی تأسیس نماید و آقای کازرونی هم بوزارت داخله تشریف آورده و مسبق هستند صورتی هم از ایشان خواسته و البته باید این نواقص تکمیل بشود اما راجع بموضوع کلی وزارت داخله عرض میکنم اگر دو میلیون و سیصد و پنجاه هزار تومان را مآخذ بگیریم یعنی بخواهیم در هر ماهی يك دوازدهم آنرا خرج کنیم میزان مخارج وزارت داخله در هر ماه صد و نود و پنجاه هزار و هشتصد و سی و سه تومان میشود که دوماه آن یک میلیون و نهصد و هشتاد و پنجاه هزار و سیصد و سی تومان می شود ولی مادر نظر نگرفته بودیم که هر ماهی حتماً صد و نود و پنجاه هزار و هشتصد و سی و سه تومان را خرج کنیم بلکه از باب ده ماهه یک میلیون و هشتصد و بیست و سه هزار و صد و سی و چهار تومان خرج شده و مقداری صرفه جوئی شده است که باید ضبط خزانه دولت شود و برای

دوماه آخر سال هم مایحتاج ضرورتی ندارد زیرا بودجه در حدود اعتبار بان عمل شده است و بقول خودتان تقریباً ۱۱ ماه از سال گذشته این چه اتلاف وقتی است که وارد میکنیم اما اینکه فرمودند ۳۲۰ هزار تومان که از بودجه امنیه کسر شده در اینجا قلمداد نشده است عرض میکنم در بودجه سه میلیونی که بمجلس آورده ایم و در کمیسیون بودجه مطرح شد به نسبت سه میلیون و سیصد و بیست هزار تومان برای امنیه پیش بینی کرده بودیم بعد که سه میلیون تقلیل پیدا کرد و دو میلیون و سیصد و پنجاه هزار تومان شد از هفتصد و بیست هزار تومان امنیه هم همان نسبت کسر شده و تقریباً ۵۵۰ هزار تومان سهم امنیه میشود بنده ۵۵۰ هزار تومان بودجه امنیه را بعرض تمالی ارائه میدهم ۴ هزار تومان آن را بوزارت جنگ پرداخته اند و ۱۵۰ هزار تومان آن هم به موجب صورت در این بودجه به مصرف رسیده است و در این باب هم هیچ اشکالی نیست.

و اما راجع جزایر و بنادر یک میفرمایند البته نظریه آقای شیخ الاسلام قابل تقدیس است و باید رعایت شود ولی تصدیق میفرمایند که در ظرف یکسال ممکن نیست تمام نواقص تکمیل شود و خیلی از نقاط جزء دیگر در سرحد مملکت هستند که بر اینها مقدمند ولی اینکه میفرمایند اسم این جزایر و بنادر در این بودجه نوشته نشده عرض میکنم بودجه که شرح جغرافیائی نمیدهند ممکنست در بودجه يك بندری ذکر بشود و چندین جزیره هم جزء آن باشد البته نایب الحکومه آن بندر را هم مواظبت آن جزایر هم هست و بنا بر این لازم نیست اسم تمام بنادر را بنویسیم و علاوه چون نظریات مائماً بر تقلیل بودجه بوده است نتوانستیم تشکیلاتی اضافه کنیم ولی از سال آینده آن نظر جناب عالی تأمین خواهد شد و وزارت داخله در نظر دارد که در يك عده از بنادر و نقاط سرحدی يك تشکیلات جدیدی تأسیس نماید و آقای کازرونی هم بوزارت داخله تشریف آورده و مسبق هستند صورتی هم از ایشان خواسته و البته باید این نواقص تکمیل بشود اما راجع بموضوع کلی وزارت داخله عرض میکنم اگر دو میلیون و سیصد و پنجاه هزار تومان را مآخذ بگیریم یعنی بخواهیم در هر ماهی يك دوازدهم آنرا خرج کنیم میزان مخارج وزارت داخله در هر ماه صد و نود و پنجاه هزار و هشتصد و سی و سه تومان میشود که دوماه آن یک میلیون و نهصد و هشتاد و پنجاه هزار و سیصد و سی تومان می شود ولی مادر نظر نگرفته بودیم که هر ماهی حتماً صد و نود و پنجاه هزار و هشتصد و سی و سه تومان را خرج کنیم بلکه از باب ده ماهه یک میلیون و هشتصد و بیست و سه هزار و صد و سی و چهار تومان خرج شده و مقداری صرفه جوئی شده است که باید ضبط خزانه دولت شود و برای

حاج شیخ الاسلام - بنده هم نکات نظامی را بلد هستم که بیست خندزدن یا عینک را بالا و پائین گذاشتن يك حرفهای منطقی را از بین ببرند.

حاج شیخ الاسلام - بنده هم نکات نظامی را بلد هستم که بیست خندزدن یا عینک را بالا و پائین گذاشتن يك حرفهای منطقی را از بین ببرند.

دولت اداری بشوند یعنی صبح هم بایند عصر هم بایند و تفنن را يك مدتی کنار بگذارند انشاء الله قوانین که از مجلس گذشت کارها کمتر می شود البته جلسات هم قهراً کمتر می شود و فصل بهار میرسد که برای تفنن و تفریح بهتر است اینست که بنده از آقایان تقاضا می کنم که باین پیشنهاد موافقت کنند زیرا اگر همین حال باقی بماند قطعاً این قوانین که در نظر است نمیگذرد بنا بر این بنده پیشنهاد کردم که باین ترتیب جلسات زیاد بشود آقایان هم در رأی دادن مختارند و مجبور نیستند

رئیس - آقای آشتیانی (اجازه)

آقای میرزا هاشم آشتیانی - اگر چه بنده راجع باین موضوع نمیخواستم عرض بکنم و راجع پروشائی بقاع متبر که عرض داشتم ولی حالا که اجازه فرمودید در این موضوع هم دو کلمه عرض میکنم بنده عقیده ام اینست آقایانیکه اینقدر اهتمام دارند که جلسات بهر معول شود و زیاد گردد خوبست صبح ها اول وقت تشریف بیاورند که همه روزه برای دوساعت قبل از ظهر مجلس منعقد شود چرا آنروزها سر وقت حاضر نمی شوند ؟ و وقتی حاضر می شوند يك فلسفه های بی مورد می فرمایند که مانع گذشتن قوانین میشود؟ خوبست یک قدری کمتر مذاکره بنمایند و سر وقت هم تشریف بیاورند تا مسائل زودتر بگذرد.

رئیس - آقای آقا سید محمد تقی طباطبائی.

(اجازه)

آقای سید محمد تقی - اینکه آقای حاج شیخ الاسلام فرمودند آقایان تفنن میکنند مامضایه نداریم که هم صبح و هم عصر بیائیم ولی اگر بصورت جلسات و حاضر غائب مراجعه بفرمائید معلوم می شود که چهار ساعت بظهر مانده می آید و کی نیم ساعت بظهر مانده و بعد هم پیشنهاد میکنند که عصرها هم جلسه شود خوبست آقایان همین صبح را سر وقت تشریف بیاورند

حاج شیخ الاسلام - من تقاضا دارم صورت غائبین را بخوانند تا معلوم شود کی سر وقت آمده و کی نیامده.

رئیس - مذاکرات کافی است (جمعی گفتند کافی است)

رئیس - رأی می گیریم پیشنهاد آقای حاج شیخ الاسلام - آقایانیکه تصویب میکنند (عده قلیلی قیام نمودند)

رئیس - در شد (پیشنهاد آقای محمد ولی میرزا بمضمون ذیل قرائت شد)

محمد ولی میرزا - بنده پیشنهاد کردم که بعد از ظهر چهار شنبه و دو شنبه نیز جلسه شود چون دوشنبه صبح را آقایان برای انجام کارهای خصوصی و شخصی تعطیل می کنند بنا بر این پیشنهاد کردم که عصر آن روز جلسه شود که کارها زودتر بگذرد (جمعی از نمایندگان بطریق همهمه رأی میگیریم)

رئیس - شما که نمی گذارید بمن رأی بگیرم

مدرس - پیشنهاد رایس گرفتند آقا سید یعقوب - خیریس نگر فتند آقا سید فاضل - خلاف منطق است.

مدرس - آقا ! دوشنبه بعد از ظهر تمام ادارات تعطیل است

شیخ الرئیس - بنده مخالفم اجازه بدید عرض را بکنم

رئیس - آقای شیخ الرئیس (اجازه)

شیخ الرئیس - دوشنبه بعد از ظهر تعطیل است و اجزاء نمی توانند بیایند ولی اگر آقایان قبول کنند روز دیگر معین شود یعنی با اختیار مجلس باشد بنده موافقم ولی یادوشنبه بعد از ظهر مخالفم و رأی نمیدهم و این را هم عرض کنم آقایانیکه رأی نمی دهند برای این نیست که از آمدن طرفه بر نوبت بلکه غالبشان در کمیسیونها هستند و اوقاتشان مشغول است محمد ولی میرزا بنده قبول میکنم که روز دوشنبه تبدیل یکشنبه شود

رئیس - رأی میگیریم پیشنهاد آقای محمد ولی میرزا تبدیل دوشنبه یکشنبه آقایانیکه تصویب میکنند قیام نمودند (ند، قلیلی قیام نمودند)

رئیس - تصویب شد (پیشنهاد آقای ملک الشعراء بمضمون ذیل قرائت شد)

بنده پیشنهاد می کنم هفته پنج جلسه تشکیل یابد باین طریق : شنبه و یکشنبه قبل از ظهر سه شنبه چهار شنبه پنج شنبه دو ساعت بغروب

رئیس - آقای ملک الشعراء (اجازه)

آقایان سر وقت حاضر نمیشوند و هر يك از نمایندگان هم مصمم هستند که سر وقت حاضر شوند ولی معذک کارها و احتیاجات بعدی زیاد است که اگر بصورت جلسات ملاحظه بفرمائید می بینید روزی نیست که يك عده از آقایان با غائب نباشند و یا اینکه يك ساعت دوساعت دیر نیاید این ترتیب برای اینست که وضعیت شهر و نبودن وسائل حرکت و سردی هوا مانع است که همه آقایان صبح زود در مجلس حاضر شوند و این ترتیب برای جمعی اسباب زحمت است و همه روز ملاحظه میفرمائید که يك عده دیر می آیند و خود بنده هم یکی از آنها هستم که هر چه میکنم سر وقت در مجلس حاضر شوم نمیتوانم و شاید خیلی از آقایان نتوانند سر وقت حاضر شوند بملاوه در صبح کارها از روی سردی و بطول پیش میرود بنا بر این باید کاری کرد که جلسات امتداد پیدا کند و امتداد جلسات قبل از ظهر هم ممکن نیست برای اینکه ظهر که شد همه آقایان مایل برفتن و نهار خوردن هستند پس باید جلسات را بطرف عصر انداخت که میدان داشته باشد و آقایان هم بتوانند سر وقت حاضر شوند و اگر يك مذاکرات مهمه پیش بیاید وقت هست که جلسه را امتداد بدهند و مثل دیروز نمیشود که در کلیات يك قانون داخل مذاکره شویم و هنوز نطق يك ناطق مخالف تمام نشد مجلس ختم شد آخر مردم چه میگویند این است که بنده پیشنهاد کردم که در عرض هفته دو جلسه صبح باشد برای اینکه آن آقایانی بجلسات صبح متعهدند و دلایلی برای کارگران مجلس اقامه میکنند قانع شوند و سه روز هم عصرها باشد که میدان داشته باشند و بتوانند آقایان سر وقت حاضر شوند يك بار ما نمی بیند از پنج جلسه در هر هفته نمیتواند داشته باشد و معنی ندارد که روزی دو جلسه منعقد شود بعقیده بنده خوبست بهمین ترتیب که پیشنهاد کرده ام عمل شود و امیدوارم که آقایان تصویب بفرمایند

رئیس - رأی میگیریم پیشنهاد آقای ملک الشعراء

آقایانی که تصویب میکنند قیام

فرمایند (اكثر نمایندگان قیام نمودند)

رئیس - تصویب شد پیشنهاد دیگری از طرف آقای آقا میرزا علی رسیده است که با پیشنهاد آقای ملک الشعراء منافات ندارد (بمضمون ذیل قرائت شد)

بنده پیشنهاد میکنم که جلسات از صبح به عصر میل شود کازرونی (جمعی گفتند خیلی منافات دارد)

رئیس - آقای میرزا علی (اجازه)

آقایان اجازه بدهند بنده عرض خود را عرض کنم آن وقت اگر منافات دارد بفرمایند پیشنهاد آقای ملک الشعراء بجلسات را تقسیم کرده بود و بعضی از جلسات را صبح قرار داده بود و بعضی را عصر حالا بنده هم پیشنهاد میکنم آن جلساتی که صبح است به عصر میل شود و منافاتی هم با پیشنهاد آقای ملک الشعراء ندارد سابقاً هم جلسات ما طرف عصر بود و چیزی که سبب شد جلسات طرف صبح باشد یکی شدت سرمای هوا و دیگری زحمت مستخدمین بنده در قسمت هم قطاران یعنی مستخدمین میتوانم قول بدهم که ایشان هم در راه خدمت وطن حاضرند بدل وقت نمایند علاوه بر اینکه مجلس برای مستخدمین نیست و مستخدمین برای مجلس هستند و این هم چندان محظوری نیست برای اینکه خود آقایان مستخدمین در خدمات مملکت سهم و شریک هستند و ایشان باید بیشتر از بنده در خدمت بوطن جادو حار باشند و اما در خصوص سردی هوا هم گمان میکنم که این اوقات هوا خیلی سرد نباشد بملاوه عصرها انسان طبعاً مایل است که از منزل و لو برای تفریح هم باشد بیرون بیاید بنا بر این آقایان تشریف بیاورند

بمجلس شورای ملی - مجلس باین تشنگی و نظایات و ملاقات دوستان و رفقا و مذاکرات خیلی خوب ولذا گمان میکنم در این مسئله هم اختلافی نباشد و همچنین عصر تقریباً دو مقابل صبح کار بیشتر میکند برای اینکه ممکن است جلسه تا سه ساعت از شب گذشته امتداد پیدا کند و کارها بطور خوبی انجام یابد يك نکته دیگری هم هست که ممکن است آقایان بآن جهت این پیشنهاد را قبول کنند و آن اینست که چون وقت زیاد است آقایان میتوانند زیاد حرف بزنند و مقاصد خودشان را کاملاً بیان کنند از این جهت بنده پیشنهاد کردم که تمام جلسات میل بهر شود

رئیس - روز شنبه باین پیشنهاد رأی گرفته میشود

جلسه آینه روز ۳ شنبه ۳ ساعت بغروب مانده

(جمعی گفتند دوساعت و نیم گفتند دوساعت و نیم)

رئیس - دوساعت و نیم بغروب مانده دستور قانون انتخابات بود و در وزارت داخله (جمعی گفتند که عصرها چند ساعت بغروب اول جلسه باشد)

رئیس جلسه آینه رأی میگیریم که (مجلس تقریباً بیست و سه ساعت بعد از ظهر ختم شد)

وئیس مجلس مؤنن الملک

جلسه ۲۲۵
صورت مشروح مجلس عصریوم
سه شنبه بیست و چهارم دلو سنه
۱۳۰۱ برابر بیست و ششم جمادی
الثانی ۱۳۴۱ مجلس تقریباً يك
ساعت و نیم قبل از غروب بریاست
آقای مؤتمن الملك تشکیل گردید
(صورت جلسه یوم یکشنبه بیست و
دوم دلوراء آقای مستشار السلطنة قرائت
نمودند)

رئیس - آقای حاج شیخ اسدالله
(اجازه)
حاج شیخ اسدالله - بنده در صورت
جلسه عرضی ندارم بعد از تصویب صورت
مجلس عرض دارم .

رئیس - آقای شیخ الاسلام اصفهانی
(اجازه)

شیخ الاسلام اصفهانی - بنده
راجع به بودجه وزارت داخله سه مطلب
عرض کردم یکی آنکه از هفتصدویست
هزار تومان که برای امنیه در بودجه
پیشنهادی دولت منظور شده بود فقط
چهارصد هزار تومان داده اند و سیصدویست
هزار تومان از آن کسر شده است . و از
شصصد و سی هزار تومانی که از بودجه وزارت
داخله کسر شده است سیصد و بیست هزار
تومان قسمت امنیه نمیشود . این مطلب در
صورت جلسه نوشته شده است ولی يك
قسمت دیگر هم عرض کردم راجع به شصت
و دو هزار تومان که برای تشکیلات جدید
شش ماهه آخر سال در بودجه منظور کرده اند
و عرض کردم وزارت داخله تشکیلات جدیدی
در این شش ماهه آخر سال نداده و باید این
شصت و دو هزار تومان از بودجه حذف شود
این قسمت در صورت جلسه اشاره نشده
است .

رئیس - آقای قمی
(اجازه)

قمی - بنده در صورت جلسه عرضی
ندارم .
رئیس - قانون انتخابات از ماده
پنجم مطرح است
حاج شیخ اسدالله - بنده قبل از
داخل شدن در دستور عرض دارم
رئیس - بفرمائید .

حاج شیخ اسدالله - همه آقایان
می دانند بواسطه اینکه بودجه معارف از
مجلس نگذشته است رئیس ماله از پرداخت
حقوق و بودجه مدارس امتناع نموده است
و این مسئله باعث زحمت مدیران و معلمان
مدارس شده است بطوریکه اخیراً جمعی
از مدیران مدارس مجدداً به مجلس متوسل
و متحصن شده اند و تقاضا دارند تکلیف آنها
معین شود و تاکنون هم بدفع الوقت گذشته
و حقیقتاً سزاوار نیست در صورتیکه یکماه
بیشتر به آخر سال باقی نماند و بودجه
معارف هم از کمیسیون گذشته جمعی
سرگردان بمانند . نمایانم جهت اینکه

تاکنون کمیسیون بودجه بودجه معارف را
به مجلس نفرستاده است چیست ؟ و هنوز
طبع و توزیع هم نشده است . این است که
بنده برای آسایش عموم مستخدمین مدارس
از مدیر و معلم و فراش و غیره تقاضا میکنم
که اگر اشکالی در بودجه وزارت معارف
هست رئیس کمیسیون بودجه بفرمایند و
اگر هم اشکالی ندارد علت اینکه به مجلس
نمی فرستند چیست ؟ و اگر هم بودجه معارف
ناقص است تقاضا میکنم بودجه مدارس را
به مقام محترم ریاست تقدیم کنند که فردا
جزء دستور شده و مطرح شود و در این
مدت کمی که به آخر سال مانده است
اقلاً مدیران و معلمان و سایر مستخدمین
مدارس از این بی تکلیفی بیرون آیند و منجر
بیک تعطیل دیگری نشود .

رئیس - آقای قمی
(اجازه)

آقا میرزا ابراهیم قمی -
اهالی زرنند چند هفته است در تلکرافخانه
آسیابک متحصن شده و از تعذبات حکومت
نظامی آنجا شکایت دارند . و بتوسط اغلب
از آقایان نمایندگان هم عریضه شکایت به
مجلس عرض کرده اند و چندین تلکراف
شکایت هم به وزارتخانه های مربوطه نموده اند
ولی به تظلمات و شکایات آنها رسیدگی
نشده است و چون آسیابک جای کوچک و
سردی است به متحصنین سخت میگذرد .
بنده عین عریضه که بتوسط من به مجلس
عرض و شکایت کرده اند به مقام محترم
ریاست تقدیم و تقاضا می نمایم پهنوعو که
صلاح می دانند به مقامات مربوطه شرحی
نوشته شود که رفع تعدی از آنها بشود .
مطلب دیگری که میخواهم عرض کنم و
بواسطه معین نشدن هیئت دولت سکوت
کرده ام این است که مأمورین ارزاق در قم
مشغول تعدی و اجحاف می باشند و بهانه های

مردم میریزند و در هر خانه شش خوراک هفت خوراک
جویدند میکنند در صورتیکه هیچ مربوط
به ارزاق عمومی هم نیست با مقداری افت از
اهالی میگیرند و از قرار خوراری شش تومان
بآنها پول می دهند و خودشان با خاك و خاشاك
به مردم خوراری هشت تومان می فروشند و
به کرات اهالی چه کتباً چه تلکرافاً شکایت
کرده اند . تقاضا میکنم از طرف مجلس
مقدس شرحی به وزارت ماله بآهر کجا که
صلاح است نوشته شود که اسباب آسایش
آنها فراهم شود .

رئیس - آقای حاج نصیر السلطنة
(اجازه)

حاج نصیر السلطنة - بنده کاملاً
اطلاع دارم که وضعیت ناگواری از نگذشتن
بودجه معارف برای آقایان مدیران و معلمان
و سایر مستخدمین مدارس حاصل است و
خیلی هم تأسف میخورم . ولی در عین حال
آقای شیخ اسدالله هم تصدیق می فرمایند
که کمیسیون بودجه در این باب قصوری

نکرده است و به مناسبت اختلاف نظری که
در هر موقع از طرف دولتها پیش می آید
کمیسیون بودجه موفق نشد آنطور که
در نظر داشت بودجه معارف را با سرعت و وقت
بگذراند ولی فعلاً قریب پنج روز است که
متوالیاً کمیسیون مشغول تحریر بودجه
معارف است و شاید امروز تمام شود و البته
آقایان تصدیق میفرمایند که منشی کمیسیون
هم قصوری نکرده است و سبب تأخیر آن
تطبیق صورت مجالس با پیشنهادات
وزارت معارف راجع به بودجه مدارس بوده
است و امیدوارم همین امشب یا فردا برای
طبع فرستاده شود .

رئیس - آقای سهام السلطان
(اجازه)

سهام السلطان - بنده گمان می-
کنم در بودجه چهار دیواری که از مجلس
گذشت آنچه برای بودجه مدارس اعتبار
داده شد در کمیسیون هم مطابق همان صورتی
که داده بودند چیزی کم و کسر نشد و همان
ترتیب گذشت و در صورتیکه از کمیسیون
گذشته است گمان نمیکنم علت داشته باشد
که از طرف ماله پرداخته نشود که شاید
طبع و توزیع بودجه هم چند روز طول بکشد
لذا عقیده بنده اینست که مثل سابق بودجه
مدارس را بپردازند تا بودجه معارف به مجلس
آمده و اگر اشکالاتی هم داشته باشد در
مجلس رفع خواهد شد . بهر جهت بودجه
مدارس مطابق همان اعتباری که در بودجه
چهار دیواری تصویب شده از کمیسیون گذشته
و بهتر این است که برای رفع زحمت
مستخدمین مدارس حقوق آنها پرداخته
شود تا بودجه معارف به مجلس آمده و تصویب
شود .

رئیس - آقای آقا میرزا سید حسن
کاشانی .
(اجازه)

آقا میرزا سید حسن - در هفته قبل
آقای نصرت الدوله فرمودند که بودجه معارف
روز شنبه یا یکشنبه به مجلس خواهد آمد و
حالا آقای حاج نصیر السلطنة می فرمایند
شاید تا فردا تمام شده و بطبع برود .
بهر جهت خوب است اهتمام نمایند که
زودتر به مجلس آمده و تکلیف آن معلوم
شود .

رئیس - آقای امیر ناصر
(اجازه)

امیر ناصر - در این موقع که آقای قمی
راجع بزرند شرحی فرمودند بنده ناگزیرم
مطالبی عرض کنم همانطور که آقای قمی
اظهار فرمودند متأسفانه قریب يكماه
است اهالی زرنند در تلکرافخانه متحصن
شده و از تعدیات حکومت نظامی بتوسط
اغلب از آقایان نمایندگان حتی شاهزاده
سلیمان میرزا عریضه های شکایت به مجلس
فرستاده اند
ولی نمایانم از چه نقطه نظری این مسئله در مجلس
مطرح نشده ؟
شاید موضوع را قابل توجه ندانستند

بهر جهت بدبختانه عرایض آنها قابل توجه
کسی نگردید و اگر بنده هم در این موضوع
عرض می کردم حمل بر غرض شخصی میشد
ولی حالا که آقای قمی در این باب اظهاری
نمودند بنده هم برای اینکه ادای حق
و کالت خودم را کرده باشم چنانچه به شهادت
رؤسای دولت تاکنون هم هر چه از قوه
من به عمل آمده است در ایفای وظیفه ام
قصوری نکرده ام . حالاهم عرض میکنم
اهالی ساره و زرنند بهیچوجه حکومت نظامی
لازم ندارند و باقی ماندن حکومت نظامی
در زرنند هیچ موجهی ندارد زیرا اهالی ساره
و زرنند همیشه فرمان بردار دولت بوده و هستند
و آنجا نه سرحدات نه محل سوق الجیش و
نه قابل این است که دولت يك نظر خصوصی
در آنجا اعمال کند و متأسفانه برای صاحب
منصبانیکه می خواهند از طرف وزارت جنگ
مأمور کاری باشند سعی میکنند که در ولایات
نزدیک طهران برای آنها مأموریتی تهیه کنند
و برای اینکه یکی از صاحب منصبان هم
مأموریتی داده باشند شخصی را با آنجا فرستاده
اند و هیچ معلوم نیست مرجع شکایات اهالی
آنجا کدام وزارتخانه است ؟

آیا وزارت داخله است ؟ آیا وزارت
جنگ است ؟ وزارت داخله نظر باینکه
حکومت آنجا نظامی است از رسیدگی و
تحقیقات لازمه و همراهی با اهالی خودداری
و استتکاف میکنند و وزارت جنگ هم چون
مأمور از طرف خود او است بشکایات اهمیت
نمی دهد و بدبختانه تصمیمات هر دولتی هم در
دولتهای بعد مورد توجه نمی شود بلکه
مخصوصاً آنرا تغییر می دهد . در نتیجه شش
ماه شکایات واصله و اظهارات بنده با آقای
قوام السلطنة در اواخر کابینه ایشان موفق
شدم باینکه حکم القاء حکومت نظامی
آنجا را از آقای قوام السلطنة بگیرم ولی به
مجرد اینکه این حکم گرفته شد فوری در
جریده ستاره ایران يك عبارات و اشاراتی
که شایسته يك نفرو زمانه نویس حق گوئی
نبود نوشته شد و بنده هم خواستم در جواب
شرحی بنویسم دیدم مناقشه قلمی شروع
خواهد شد و شایسته نبود باین مناسبت عرض
میکنم اگر اهالی ساره و زرنند از اهل این
مملکت هستند داعی ندارد درباره آنها
انواع فشارها وارد آید

از ماله شکایت میکنند بهیچوجه مورد
توجه واقع نمی شود بکرات تقاضا کرده اند
حکومت نظامی آنجا ملغی شود . گرچه کتباً
از طرف وزارت جنگ نوشته شد القاء میشود
ولی عملاً ملغی نشد . اهالی بدبخت ساره و
زرنند به وسیله تظلمات خود را اظهار و از
کدام مرکز انتظار رسیدگی بعرایض خود
را داشته باشند . بنده با کمال تأسف و صدای
بلند عرض میکنم اهالی ساره و زرنند بدبخت
ترین مردمی هستند که بواسطه ملاحظات
کابینه ها مورد هزار گونه صدمات و فشار
واقع شده اند و بیشتر این صدمات بواسطه
رئیس ماله آن اضافات را نمیتواند بپردازد

این بوده است که بنده نخواستم با کابینه ها
مغالط کرده باشم باین ملاحظه موکلین
من و عرایض آنها قابل توجه نشده است بنده
در آخرین دوره مجلس تألمات خودم را
اظهار می دارم و با صدای رسا که بگوش
موکلین من برسد عرض میکنم که من
شایسته نبودم وظیفه و کالت شما را ایفاء
نایم و در صورتیکه قریب بیست ماه است این
آقای امیر ناصر با آن شرح مفصل بیان
فرمودند (بدبختانه من چون در کمیسیون
عرایض واقع شده ام ناچارم جواب عرض
کنم اقدامات کمیسیون عرایض بکرات
طبع شده ولی متأسفانه موقع نشده است
که در مجلس مطرح شود تا آقایان بدانند
که برادران آنها هم مشغول اقدام بوده اند
بنده مجبورم راجع با اهالی ساره و زرنند همین
واقع را عرض کنم و تلکرافات و عریضه ها و
تلفه های شکایت آمیزی در ظرف سه چهار
روز بتوسط شاهزاده سلیمان میرزا و آقای
امیر ناصر و چند نفر دیگر از آقایان نمایندگان
بکمیسیون عرایض رسید و اصل شکایت آنها
راجع به موضوع بود که بعضی آقایان
میرسانم (این مسئله را قبلاً عرض کنم
مسأله بیکه از کمیسیون عرایض میگردد آنجا
را در اطاق تنفس میگذاریم که آقایان
ملاحظه فرمایند و هر کدام را قابل ملاحظه
می دانند در مجلس مطرح کنند) بهر جهت
قدامیکه کمیسیون عرایض راجع بشکایات
اهالی ساره و زرنند نمود این بود که نماینده
وزارت داخله و وزارت جنگ را بکمیسیون
احضار نموده و اصل عرایض اهالی ساره و زرنند
را که بیکه راجع بسر باز گیری و فشارهایی
که بمرعاه الدوله با اهالی وارد آورده بود
و بیکه هم راجع بحکومت نظامی بود با
حضور نمایندگان وزارت داخله و جنگ
مطرح بود و دوسه های آنها هم در کمیسیون
عرایض حاضر است و ممکن است آقایان
مراجعه فرمایند و کاملاً از قضیه مستحضر
شوند بالاخره پس از آنکه این مسئله از
طرف کمیسیون عرایض تعقیب شد و پس
از فشارهایی که بوزارت جنگ و وزارت داخله
آوردیم آخرین جوابی که از وزارت جنگ
پاس رسید این بود :

رئیس - آقای نصرت الدوله
(اجازه)

نصرت الدوله - آقای سهام السلطان
راجع ببودجه مدارس تأکید فرمودند .
چنانچه آقای حاج نصیر السلطنة رئیس
کمیسیون بودجه توضیح دادند سبب تأخیر
بودجه صبحه مداوس بوده است و همانطور
که فرمودند بودجه معارف و مدارس حاضر
شده است و نمیتوان گفت آن اعتبارات
سابق برای مدارس کافی است زیرا در
بودجه که برای مدارس نوشته شده است يك
اعتبارات زیادی پیش بینی شده است بهر
جهت بودجه حاضر شده و انشاء الله برای
مشبها فردا برای طبع فرستاده خواهد
شد و بنده می خواستم خدمت آقایانی که
موقع را مفتنم شمرده و درباره بودجه
مدارس صحبت می فرمایند می خواهند جمعی
را از خودشان معین کنند تذکر بدهم که
بهترین وسیله معین کردن مستخدمین
مدارس این است موقعی که بودجه معارف
به مجلس می آید در مجلس زیاد معطل
نفرمایند

رئیس - آقای اقبال السلطان
(اجازه)

اقبال السلطان - اظهاراتی که آقای
حاج شیخ اسدالله راجع بعدم پرداخت حقوق
مدارس فرمودند گمان میکنم اینطور تصور
نموده اند که رئیس ماله بهیچوجه حقوق
مدارس را نمی پردازد در صورتیکه اینطور
نیست رئیس ماله مطابق آن اعتبار چهار-
دیواری که در سال گذشته برای مدارس تصویب
شد حقوق مدارس را از آن قرار حاضر است
بپردازد ولی حرف مستخدمین مدارس راجع
باضافاتی است که برای آنها در بودجه جدید
معین شده است و از این نقطه نظرات در
گرفتن حقوق خودداری میکنند و حقاً هم
تا بودجه معارف از تصویب مجلس بگذرد
رئیس ماله آن اضافات را نمیتواند بپردازد

رئیس - آقای آقا سید یعقوب
(اجازه)
آقا سید یعقوب - امروز دو موضوع در
مجلس مطرح شد و بعقیده بنده از هیچکدام
نتیجه گرفته نشد بیک مسئله بودجه معارف
بود اگر چه آقای حاج نصیر السلطنة
جواب آنرا بیان فرمودند و بیکه هم مسئله
که آقای امیر ناصر بیان نمودند . مسئله را که
آقای امیر ناصر با آن شرح مفصل بیان
فرمودند (بدبختانه من چون در کمیسیون
عرایض واقع شده ام ناچارم جواب عرض
کنم اقدامات کمیسیون عرایض بکرات
طبع شده ولی متأسفانه موقع نشده است
که در مجلس مطرح شود تا آقایان بدانند
که برادران آنها هم مشغول اقدام بوده اند
بنده مجبورم راجع با اهالی ساره و زرنند همین
واقع را عرض کنم و تلکرافات و عریضه ها و
تلفه های شکایت آمیزی در ظرف سه چهار
روز بتوسط شاهزاده سلیمان میرزا و آقای
امیر ناصر و چند نفر دیگر از آقایان نمایندگان
بکمیسیون عرایض رسید و اصل شکایت آنها
راجع به موضوع بود که بعضی آقایان
میرسانم (این مسئله را قبلاً عرض کنم
مسأله بیکه از کمیسیون عرایض میگردد آنجا
را در اطاق تنفس میگذاریم که آقایان
ملاحظه فرمایند و هر کدام را قابل ملاحظه
می دانند در مجلس مطرح کنند) بهر جهت
قدامیکه کمیسیون عرایض راجع بشکایات
اهالی ساره و زرنند نمود این بود که نماینده
وزارت داخله و وزارت جنگ را بکمیسیون
احضار نموده و اصل عرایض اهالی ساره و زرنند
را که بیکه راجع بسر باز گیری و فشارهایی
که بمرعاه الدوله با اهالی وارد آورده بود
و بیکه هم راجع بحکومت نظامی بود با
حضور نمایندگان وزارت داخله و جنگ
مطرح بود و دوسه های آنها هم در کمیسیون
عرایض حاضر است و ممکن است آقایان
مراجعه فرمایند و کاملاً از قضیه مستحضر
شوند بالاخره پس از آنکه این مسئله از
طرف کمیسیون عرایض تعقیب شد و پس
از فشارهایی که بوزارت جنگ و وزارت داخله
آوردیم آخرین جوابی که از وزارت جنگ
پاس رسید این بود :

رئیس - آقای نصرت الدوله
(اجازه)

نصرت الدوله - آقای سهام السلطان
راجع ببودجه مدارس تأکید فرمودند .
چنانچه آقای حاج نصیر السلطنة رئیس
کمیسیون بودجه توضیح دادند سبب تأخیر
بودجه صبحه مداوس بوده است و همانطور
که فرمودند بودجه معارف و مدارس حاضر
شده است و نمیتوان گفت آن اعتبارات
سابق برای مدارس کافی است زیرا در
بودجه که برای مدارس نوشته شده است يك
اعتبارات زیادی پیش بینی شده است بهر
جهت بودجه حاضر شده و انشاء الله برای
مشبها فردا برای طبع فرستاده خواهد
شد و بنده می خواستم خدمت آقایانی که
موقع را مفتنم شمرده و درباره بودجه
مدارس صحبت می فرمایند می خواهند جمعی
را از خودشان معین کنند تذکر بدهم که
بهترین وسیله معین کردن مستخدمین
مدارس این است موقعی که بودجه معارف
به مجلس می آید در مجلس زیاد معطل
نفرمایند

رئیس - آقای اقبال السلطان
(اجازه)

اقبال السلطان - اظهاراتی که آقای
حاج شیخ اسدالله راجع بعدم پرداخت حقوق
مدارس فرمودند گمان میکنم اینطور تصور
نموده اند که رئیس ماله بهیچوجه حقوق
مدارس را نمی پردازد در صورتیکه اینطور
نیست رئیس ماله مطابق آن اعتبار چهار-
دیواری که در سال گذشته برای مدارس تصویب
شد حقوق مدارس را از آن قرار حاضر است
بپردازد ولی حرف مستخدمین مدارس راجع
باضافاتی است که برای آنها در بودجه جدید
معین شده است و از این نقطه نظرات در
گرفتن حقوق خودداری میکنند و حقاً هم
تا بودجه معارف از تصویب مجلس بگذرد
رئیس ماله آن اضافات را نمیتواند بپردازد

نظامی ملغی یا در ظرف القاء است این بود
اقداماتی که کمیسیون عرایض در این باب
کرده است و بعضی استحضار خاطر آقایان
عرض شد حالا اگر مجلس مایل باشد که
رابطه کمیسیون عرایض به مجلس آمده و
مطرح شود و اقدامات دیگری هم بشود
کمیسیون عرایض حاضر است
رئیس - آقای حائریزاده
(اجازه)
حائریزاده - عرایض بنده گفته شد
و تقاضا میکنم داخل در دستور شوم .
(جمعی از نمایندگان گفتند صحیح است)
رئیس - قانون انتخابات از ماده ه
مطرح است
آقای ملک الشعراء
(اجازه)
ملک الشعراء - بنده موافقم
رئیس - آقای فتح الدوله
(اجازه)
فتح الدوله - بعقیده بنده این ماده پنجم
در موقع عمل هم دولت و هم مردم را دچار
مشکلات خواهد نمود زیرا این جا می-
نویسد :

انتخاب نمایندگان با کثرت نسبی
است لیکن باید نمایندگانی کمتر از ربع مجموع
عده رای دهندگان رای نداشته باشد و
این مسئله ربع که در اینجا نوشته شده
است اینطور می فهماند که این قانون منعقد
شده است در هر جائی چندین مرتبه انتخاب
بعمل آید .

فرضاً در يك محلی انتخابات بعمل
آمده و از میان چند نفر که باید انتخاب شوند
يك نفر حائز اکثریت شد یعنی بیش از ربع
مجموع عده رای دهندگان رای داشت آن
وقت برای انتخاب بقیه متخین باید مجدداً
انتخابات بعمل آید و این مسئله باعث
میشود که مردم دست از کار و زندگانی
خود برداشته و متصل مشغول انتخابات
باشند و برای دولت هم يك کیسه هنگفتی
لازم است که مخارج سنگین انتخابات را
متحمل شود بعقیده بنده همان انتخابات نسبی
کافی است و تصور میکنم این ماده را از
این جهت نوشته اند که بیکه دو نفر در این
سه چهار دوره مجلس رأی که در باره
آنها داده شده کم بوده است در صورتیکه
مثلاً با صد رای از ابتدای مشروطیت تا -
کنون کسی از میانه ملت برای مقام نمایندگی
انتخاب نشده است اگر هم کسی فرضاً
با صد رای و کمال شده است ملتش این بوده
است که شخص اولی که حائز اکثریت بوده
است و رای زیاد هم داشته است باز نقطه
نظر اینکه از جای دیگر هم انتخاب شده
یا بواسطه علتی از و کالت استعفا نموده
است آن وقت کسی که در درجه دوم یا
سوم صد رای یا پنجاه رای داشته است
بعرض او مقام نمایندگی را احراز کرده
است .

بهر جهت برای يك مسئله که خیلی
شاذ و نادر است آمده اند و بیش بینی
کرده اند يك مسئله را که بعقیده بنده غیر
عملی است زیرا هم برای مردم مشکل است
که باید بکلی از عسکار و کشتیان دست-
کشیده و همیشه مشغول باشند که انتخاب
به عمل آید و هم برای دولت خیلی خرج
دارد .

در هر صورت بعقیده بنده همان
کثرت نسبی کافی است . و در این
زمینه بمقام ریاست هم همینطور پیشنهاد
کرده ام و البته بکمیسیون میروم . امیدوارم
کمیسیون هم این پیشنهاد را طرف توجه
قرار داده و قدری زیادتیر با دله مغالفتین
توجه فرموده که شاید بیک طریق خوش اصلاح
بشود .

رئیس - آقای ملک الشعراء
(اجازه)

ملک الشعراء در موضوع ماده در
جلسه گذشته توضیحات کافی از طرف آقای
شیخ الرئیس داده شد و اعتراضاتی را هم که
امروز نمایندگانی محترم فرمودند تقریباً تکرار
همان اعتراضات جلسه گذشته بود البته
اگر انتخابات تکرار نشود عملی تر است و
بدیهی است که ما هم این مسئله را تصدیق
داریم ولی از آن طرف آقایانی که باین
ماده اعتراض دارند باید تصدیق بفرمایند
که در يك حوزه انتخابیه که ده هزار یا نوزده
هزار رای داده میشود و يكده زیادی
شرکت در انتخاب میکنند باید يك ماده هم
وضع شود که در این حوزه يك آدم صد
رأی یا پنجاه رأی و کمال جماعت نشود تمام
قصد کمیسیون و ما که موافقت کردیم این
نکته بوده است و نظایر آن در این مجلس
و هم در این مجالس گذشته موجود بوده و
دیگر نظر خاصی نداشتیم فقط قصد ما این
بوده است که حتی الامکان اشخاص که
استقامت میدهند بالاخره در حین و کالت
فوت می شوند یا بوسائلی قبول نمی کنند یا
اینکه يك قضایای از این قبیل پیش بیاید
و انتخابات اشخاص بدرجه دوم و سوم می-
رسد اشخاصی که باین وسائل و کالتشان
معرز میشوند لافل زیادتیر از یک ربع کلیه
آراء را دارا باشند .

تمام قصداً این بوده است و بهیچ
دلیلی آقایان معترضین نمی توانند بگویند
این اعتراض وارد نیست و نمیشود این
اعتراض ما را رد کرد حالا اگر یک ربع
را زیاد می دانید ممکن است پیش نهاد
کنند که خمس یا هشر باشد شاید بعضی از
اعضاء کمیسیون هم در این قضیه موافقت
کنند بهر حال در این قضیه قصد ما این
بوده است که جلوگیری شود از اشخاصی
که در يك حوزه پنجاه هزار رأی یا صد
رای میخواهند داخل مجلس شوند البته باید
يك کاری کرد که و کمال بک ناحیه اکثریت
آرائی را که در این ناحیه داده شده است